

O‘ZBEKISTON QISHLOQ XO‘JALIGIDA ILMIY TA‘MINOT TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Xasanov Ilxom Isakovich

*Toshkent irrigatsiya va qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti,
Milliy tadqiqot universiteti, Iqtisodiyot kafedrasida mustaqil tadqiqotchisi*

O‘zbekiston qishloq xo‘jaligida so‘nggi yillarda olib borilayotgan modernizatsiya jarayonlari ilmiy ta‘minot tizimining tubdan yangilanishini talab qilmoqda. Mamlakat agrar sektori aholining oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash, eksport imkoniyatlarini oshirish, iqtisodiy barqarorlikka erishishda strategik ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ilmiy-tadqiqot faoliyatining samaradorligi va uni moliyalashtirish tizimining barqarorligi agrar islohotlarning eng muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Hozirgi sharoitda ilmiy ta‘minotni moliyalashtirish manbalari diversifikatsiya qilinib, davlat, xalqaro tashkilotlar, xususiy sektor, innovatsion fondlar va klasterlar tomonidan moliyaviy resurslar jalb etilmoqda. Bu jarayon ilmiy salohiyatni kuchaytirish, tajribalarni amaliyotga keng joriy etish va qishloq xo‘jaligida innovatsion yechimlarning ommalashuviga xizmat qilmoqda.

O‘zbekiston hukumati ilmiy-innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlashni davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylantirdi. “Ilmiy faoliyat to‘g‘risida”gi Qonun, “O‘zbekiston–2030” strategiyasi, ilm-fanni rivojlantirish bo‘yicha davlat dasturlari va maqsadli jamg‘armalarning joriy etilishi ilmiy izlanishlar uchun mustahkam me‘yoriy asos yaratdi. Ayniqsa, qishloq xo‘jaligi ilmiy muassasalarining moddiy-texnik bazasini yaxshilashga, ilmiy xodimlarni rag‘batlantirishga va modernizatsiya jarayonlariga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Davlat byudjetidan ajratilayotgan mablag‘lar hajmi yildan yilga ortib bormoqda. Fundamental tadqiqotlar uchun alohida grantlar ajratilishi ilmiy izlanishlarning barqaror davom etishiga imkon bermoqda. Shuningdek, xalqaro institutlar — Jahon banki, FAO, IFAD kabi tashkilotlar tomonidan moliyalashtirilayotgan innovatsion loyihalar agrar sohada ilmiy tajribani boyitmoqda.

Shu bilan birga, oxirgi yillarda ilmiy ta‘minot tizimining faoliyatida zamonaviy tendensiyalar kuchaymoqda. Bular orasida eng muhimlaridan biri ilm-fan-ta‘lim-ishlab chiqarish integratsiyasining mustahkamlanishidir. Universitetlar, ilmiy markazlar va klasterlar o‘rtasidagi hamkorlik yangi tajribalarni amaliyotga tezkor tatbiq etishda muhim omilga aylandi. Ilmiy markazlarda yaratilgan innovatsion texnologiyalar klasterlar tomonidan sinovdan o‘tkazilib, ishlab chiqarishga joriy etila boshlandi. Bu tizim innovatsion mahsulotlar bozorini shakllantirishga, ilmiy ishlanmalarning tijorat qiymatini oshirishga imkon yaratmoqda.

Moliyalashtirish tizimining yana bir dolzarb tendensiyasi — xususiy sektorning ilmiy faoliyatdagi ishtiroki ortib borayotganidir. Agrosanoat majmuasi korxonalari ilmiy tadqiqot natijalariga ehtiyoj sezmoqda, chunki global bozor talablari va samaradorlik ko‘rsatkichlarining oshishi innovatsion yondashuvni majburiy qiladi. Resurs tejamkor texnologiyalar, yuqori hosildor navlar, suvni tejavchi irrigatsiya tizimlari, agroximikatlarning to‘g‘ri qo‘llanilishi kabi yo‘nalishlarda xususiy sektorning ilmiy tashkilotlarga buyurtmalari

ko‘paymoqda. Bu jarayon ilmiy muassasalar uchun qo‘shimcha moliyaviy manba yaratadi, ilmiy izlanishlar sifatini oshiradi.

Shu bilan birga, ilmiy ta‘minotni moliyalashtirishda qator muammolar ham saqlanib qolmoqda. Ilmiy izlanishlarga yo‘naltirilayotgan xarajatlar YaIMga nisbatan past darajada, ilmiy kadrlar oqimi yetarlicha barqaror emas, ilmiy natijalarni tijoratlashtirish tizimi esa rivojlangan davlatlar darajasida emas. Innovatsion infratuzilma, laboratoriyalar, sinov poligonlarining modernizatsiya jarayonlari ko‘proq mablag‘ talab etmoqda. Shuningdek, ilmiy ishlanmalar bozorining shakllanmaganligi xususiyl sektor investitsiyalarini cheklab qo‘ymoqda.

Ilmiy ta‘minot tizimini yanada takomillashtirish uchun moliyalashtirishning zamonaviy mexanizmlarini kengaytirish zarur. Xususan, ilmiy loyihalar uchun soliq imtiyozlari, subsidiyalar, innovatsion faoliyatni rag‘batlantiruvchi grant dasturlari joriy etilishi maqsadga muvofiq. Hududlarda ilmiy-innovatsion klasterlarni tashkil etish, kichik innovatsion korxonalarni qo‘llab-quvvatlash, ilmiy faoliyatning iqtisodiy samaradorligini oshirish ham agrar ilm-fanning raqobatbardoshligini kuchaytiradi.

Umuman olganda, O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi ilmiy ta‘minot tizimini moliyalashtirish bo‘yicha izchil islohotlarni amalga oshirmoqda. Bu islohotlar ilmiy salohiyatni mustahkamlash, innovatsion iqtisodiyotga o‘tish jarayonlarini jadallashtirish va agrar tarmoqni barqaror rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Moliyalashtirish tizimining yanada diversifikatsiya qilinishi agrar sohada raqobatbardosh yangi texnologiyalarni yaratish va ularni keng joriy etish uchun mustahkam poydevor vazifasini o‘taydi.

REFERENCES:

1. IFAD. *Agricultural Finance in Developing Countries: Challenges and Opportunities*. Asian Development Bank, 2024.
2. OECD. *Public-Private Partnerships for Agricultural Innovation*. Paris: OECD Publishing, 2022.
3. World Bank. *Digital Agriculture Roadmap Playbook 2025*. Washington, 2025.
4. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. PQ-257 “On measures for the introduction of advanced digital technologies in the agricultural sector.” August 2, 2023.
5. Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan No. 794 “On measures for the development of digitalization in the agro-industrial complex and agriculture of the Republic of Uzbekistan.” December 17, 2020.
6. CGIAR. *AgriTech4Uzbekistan Innovation Challenge: Final Report*. Tashkent, 2024.
7. Foundation for Food & Agriculture Research. *Matching Funds: Public-Private Partnership Model*. Washington, 2024.